

Hvem er min neste? Dette spørsmålet og mer til skal vi høre om i prekenen i dag. For mange vil det være en kjent bibeltekst. La den tale sitt tydelige språk til oss nå i det vi reiser oss og leser fra Luk 10,25-37.

Prekentekest: Luk 10,25-37

Da stod en lovkyndig fram og ville sette Jesus på prøve. "Mester, sa han, hva skal jeg gjøre for å få evig liv?" "Hva står skrevet i loven?" sa Jesus. "Hva leser du der?" Han svarte: "Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv." Da sa Jesus: "Du svarte rett. Gjør det, så skal du leve." Men den andre ville rettferdiggjøre seg og spurte: "Hvem er så min neste?" Jesus tok spørsmålet opp og sa:

En mann gikk fra Jerusalem ned til Jeriko. Da falt han i hendene på røvere. De rev klærne av ham, skamslo ham og lot ham ligge der halvdød. Nå traff det seg slik at en prest kom samme vei; han så ham, men gikk rett forbi. Det samme gjorde en levitt; han kom, så mannen og gikk forbi. Men en samaritan som var på reise, kom også dit han lå; og da han fikk se ham, syntes han inderlig synd på ham. Han gikk bort til ham, helte olje og vin på sårene hans og forbandt dem, løftet ham opp på eselet sitt og tok ham med til et herberge og pleiet ham. Neste morgen tok han fram to denarer, gav dem til verten og sa: "Sørg godt for ham; og må du legge ut mer, skal jeg betale deg når jeg kommer tilbake."

Hvem av disse tre synes du nå viste seg som en neste for ham som ble overfalt av røvere? Han svarte: "Den som viste barmhjertighet mot ham." Da sa Jesus: "Gå du bort og gjør likeså."

Det er ikke noe mål i seg selv å skulle gå gjennom livet uten å møte utfordringer og vanskeligheter. Vi vet aldri på forhånd hva som møter oss. Men som mennesker er vi ansvarlig for våre valg. Livet fører oss inn i stadig nye situasjoner. Plutselig møter vi mennesker på vår vei som blir vårt ansvar. Lite ante vel mannskapet om bord på frakteskipet Tampa at deres arbeidsplass skulle bli midlertidig hjem til mer enn 400 flyktninger. Menneskene som kom i deres vei ble deres ansvar for en tid.

Vår neste er ikke bare flyktninger som disse skipbrudne. En like stor utfordring kan mange ganger være forholdet til våre nærmeste, til barn, foreldre, venner en kjenner, og ikke minst jevnaldrende som kunne trenge en venn. Ensomhet er et stort problem i vår tid. Midt i mylderet av travle mennesker på skolen og på jobben er det mange som kjenner seg ensom, som føler en blir oversett, at folk går forbi uten å merke at en er til. Slik kan det noen ganger være for den som går over fra å være barn til å bli voksen. En kan føle seg oversett og alene selv i familien. Også foreldre kan slite og synes det er vanskelig å sette nødvendige grenser for sine ungdommer, samtidig som en også må gi frihet under ansvar etter som barna blir ungdommer.

Så møter den barmhjertige samaritan oss gjennom bibelordet vi hørte. Det han formidler av holdninger til medmennesker bør være forbilde for alle og enhver. Stikkordet er nestekjærlighet. "Hvem er min neste?" var spørsmålet. Han som spurte ville nok ha en avgrensning. Jesus svarte med et eksempel på nestekjærlighet som ikke kjente grenser. Ens neste, det er den en møter på sin vei gjennom livet. Omsorg skal man gi til den som trenger det, hvem det så er.

Den barmhjertige samaritan gav av seg selv, av sine penger, men også av sin tid. Kanskje tiden er den mest dyrebare ressursen vi har. På en kalender vi har hjemme leste jeg følgende visdomsord for september: "Den beste arv foreldre kan gi sine barn er noen minutter av sin tid hver dag." Dette tror jeg har mye for seg. For nettopp tiden er en viktig ressurs. Dere som nå har begynt på konfirmasjonsundervisningen er i en alder der forandringer skjer. Som foreldre skal vi lære våre barn å kjenne, som ikke lenger bare er barn, men ungdommer. Til det trengs det tid. Men gjerne kan visdomsordet også snus, at dere som er ungdommer tar dere tid til å være sammen med foreldrene. Tid er viktig for å forstå hverandre.

Vår neste er den som er fremmed, men også den som er nær. Bibelordet fra 3. Mosebok, som vi har hørt i dag, minner oss om at vi har et stort ansvar først og fremst for dem som står oss nær. Vi skal ikke baktale, vi skal ikke ta hevn, men vi skal tale til rette. Det finnes nødvendige grenser. Der har vi som foreldre et stort ansvar. Den som har nestekjærlighet taler til rette når ens nærmeste bryter disse grensene, men det må gjøres på en omsorgsfull måte. Det er ikke alltid like lett, men nestekjærligheten krever det av oss. Omsorgen velger ikke minste motstands vei, men det som er rett og til beste for vår neste.

Det hendte Jesus overrasket sine tilhørere. Også liknelsen om han som falt blant røvere har sin overraskelse. Overraskelsen var samaritanen. For oss er det ingen overraskelse at en samaritan hjelper. Ordet samaritan har i vårt språk blitt et synonym for en som hjelper. Men samaritanene var på denne tiden upopulære. De var innvandrere for lang tid tilbake og hadde en annen kulturbakgrunn. De var ikke bare fremmede, men også dårlig likt. For alle som hørte fortellingen da Jesus fortalte den første gang, var overraskelsen at denne fremmede og forhatte samaritanen var han som kom til unnsetning.

Er det ikke nettopp her Jesus utfordrer oss, ja kanskje også provoserer? Vi mennesker kan være så fordomsfulle. –Vettskremte, katolske småjenter i Nord-Belfast måtte også tirsdag gå spissrotgang til skolen, mens rasende protestanter ropte "avskum" og spyttet mot dem, leste vi i nyheten denne uka. Uforståelig for oss i Norge? Kanskje, men svært mange nordmenn har også noen en ser ned på, noen en ikke liker så godt. Kanskje mennesker som ser annerledes ut, eller oppfører seg uventet. Kanskje folk med fremmed kulturbakgrunn. Det er så lite som skal til. Rasisme og fremmedfrykt angår ikke bare de der ute, men også oss her hjemme. Det gjelder unge som eldre. Vi må derfor jobbe bevisst med våre holdninger.

Noen har fått en aha-opplevelse i forhold til dette. Jeg var på besøk på et pleiehjem på Majorstua i hovedstaden for noen år siden. Det var et moderne og nytt hjem for de gamle i bydelen som ikke lenger kunne klare seg alene. Mange var sengeliggende og klarte ikke mye selv. Men hvem var det som kom når de pleietrengende vestkantdamene ringte etter hjelp for å gå på toalettet eller snu seg til en bedre stilling i senga. Var det yngre hjelpepleiere og pleiemedhjelpere fra Oslo Vest? Nei, det var utlendinger, pakistanere, vietnamesere, mennesker med innvandrerbakgrunn, mennesker som kom fra fremmede kulturer og som sikkert hadde opplevd å bli sett ned på pga. sin annerledeshet. Disse som

ikke alltid ble regnet med til det gode selskap på vestkanten, viste seg å komme som samaritaner og vise omsorg og forståelse, om enn som et yrke. I mange av disse kulturene var man i større grad enn hos oss vant med å vise respekt for eldre, man var vant til å gi omsorgen høy status.

I liknelsen fra Bibelen hadde den barmhjertige samaritan alle odds imot seg. Han tilhørte en gruppe som ble sett ned på. Likevel var det denne fremmede som viste nestekjærlighet og omsorg. Kanskje kan det også viser seg at den vi ikke forventer så mye av kan utfordre våre fordommer og vise seg å ha kvaliteter som vi mangler. Mannen som falt blant røvere fikk nok en aha-opplevelse da han erfarte; det var den fremmede som hjalp, mens hans egne gikk forbi.

Jesus er Den barmhjertige samaritan, sa Martin Luther. Jesus er denne som for noen er fremmed, og som kommer utenfra og som ser at noen trenger hjelp. Han er ikke som disse som gikk forbi. Jesus er den selvoppofrende hjelperen som tar seg tid til å stanse opp for mennesker som trenger å reddes.

Utgangspunktet for fortellingen om mannen som falt blant røvere var et spørsmål om evig liv. En lovkyndig mann ville sette Jesus på prøve ved å spørre; "hva skal jeg gjøre for å få evig liv?" hvor på Jesus sa han kunne jo holde det dobbelte kjærlighetsbudet.

Ikke verre, ville kanskje noen her til lands si. Men denne mannen var lovkyndig, han kjente budene og visste nok at med Jesu radikale tolkning så ville selv ikke han ha nubbesjanse til å få det evige livet. Sannheten er at ingen i hele verden har mulighet til å holde det dobbelte kjærlighetsbudet på en slik måte at det skulle kunne kvalifisere til evig liv. Et hvert menneske er fortapt i seg selv i utgangspunktet. Men så kommer Jesus som den barmhjertige samaritan, tar seg av den forkomne synderen og betaler med sitt liv, kjøper oss fri til å bli Guds barn i dåpen, fri til å leve det nye livet i troen på Frelseren Jesus, fri til å ha vårt hjem i kirken, fri til å ta til seg av nådemidlene; Guds ord og nattverden.

Den barmhjertige samaritan tok med seg den forkomne til herberget der han fikk godt stell og pleie. Så blir det en parallell til Jesus som ved dåpen og troen har tatt oss inn i sin kirke. Kirken er som et herberge for reisende med evig liv, ja, ikke bare et herberge, men et hjem for mennesker som tror på Jesus. Omsorgen slutter ikke der. Som den barmhjertige samaritan er Jesus nær i sin kirke hos den som tror, inntil han kommer synlig tilbake på verdenshistoriens siste dag.

Måtte Jesus få være både Frelser og forbilde for hver og en av oss. Han lover ikke et liv uten utfordringer og vanskeligheter, snarere tvert imot. Men det blir et rikt liv, og det blir et liv som har en fremtid i Guds himmel.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.